

Taiteilija Maija Luutosen työhuoneella Helsingissä, 8. heinäkuuta 2021.

Otteita nauhoitetusta keskustelusta:

Jaakko: ku mä oon siis kirjottanu kirjottamisesta ja oon ruvennu sen jälkeen tai takii tai vierel kirjottaa siit miten maalaaminen tai kuvantekeminen eroo kirjottamisesta.. tai et mun turhautuminen kirjottamiseen liittyy jotenki siihen et mitä maalauksella voi tehdä

Maija: mitä sun mielest sil voi tehdä?

Jaakko: no jos sä esimerkiks kirjoitat 'oranssi', niin se sana on vaan sellanen säiliö tai sellanen kategoria minkä sisällä on sairaasti kaikkee, ja sit se vaan luo sellasen epämääräsen mielikuvan jutuista mitkä on oransseja.. mut sit jos sä maalaat oranssin niin se voi olla joku spesifi oranssi ja sit se oranssi voi materiaalisesti oikeesti olla siin pinnassa.. se on jotenki vaan partikulaarisempaa ja enemmän.. ku taas kirjottaminen on vertailevaa, se perustuu sopimuksiin kategorioista ja siit mitä ne pitää sisällään

(...)

Jaakko: tuntuu et lähes kaikki tekstit mitä oon lukenu maalauksesta käsittelee joko havaintoa, värin ominaisuuksia, tai sellasta, tai sit ne saattaa käsitellä jotain sosiologista sellasta taiteen.. taidejärjestelmän valtasuhteita ja miten maalaukset on hyödykkeitä jotka kiertää siin järjestelmässä

Maija: ja maalaukset erityisesti on sellasia

Jaakko: tai sit ne tekstit voi ehkä käsitellä sitä prosessii, et millasta on olla siellä työhuoneella tai jotain.. ja sit huomaa et kaikki ne tekstit jotenki kiertää sitä.. et siit maalauksesta on vaikee sanoo.. tai et se ei suostu kuvailtavaks tyydyttävästi

Maija: mun on mahdollista puhua.. jollain sellasel epävarmalla, toki, tavalla siitä et miks mä maalaan ja mitä se on, niin.. ehkä jonku sellasen kanssa jos mä oon puhunu siitä asiasta kymmeniä ja kymmeniä ja kymmeniä kertoja aikasemmin. se saattaa olla hankalaa, et sitä on vaikee saada jotenki hypypysiinsä, niin sit ku sä oot tarpeeks monesta suunnasta tullu siihen, tarpeeks monta kertaa, sit te ootte jo sellasen asian äärellä, niin sit voi vähän puhua siitä et mikä se asia voi olla. mut se on ehkä sillee et pitää kielellä eka rajata sitä aluetta tosi kauan, niinku kiertää sitä kuumaa puuroa

ennenku sä pääset sinne, ja sit sä voit ehkä sanoo jotain.. joo, joo, mm se on tosi vaikeeta.. mä en siis myöskään haluu tehdä siit jotain tosi mystistä, siis mun mielestä maalarit vois välillä myös päästä itsestään yli, tai tavallaan niinku se saa olla mystistä ja onkin sitä monille, ehkä mullekin, mut en haluais tehdä siitä valtavaa numeroa, monet muutki asiat voi olla sellasii, se ei oo tärkeempää välttämättä ku joku muu tekeminen..

Jaakko: mm

Maija: se ehkä liittyy siihen että kuvan tekeminen on aika sellanen niinku rajuu teko.. ku on niin paljon kuvia ja niin paljon impulsseja, et miks mä teen vielä yhen kuvan? ja sit aina ku sä teet sitä kuvaa niin miks mä teen vielä tän asian tähän kuvaan, et ku mä oon pohjustanu tän kankaan niin täähän on jo tavallaan.. ja sit aina se et no nyt mä teen tähän tätä ja tätä ja tätä, ja sit sä alat tehdä sinne tilaa mut pitiks siel olla sitä tilaa, eiks se riitä et maalaus on jo itsessään.. se on joka kerta aina sillee et tarviiks vielä? pitääks vielä? onko oikeus tehdä näin? jotenki joo.. järjestää elämä vielä sillä tavalla et kaikki mahdollistaa sen asian.. jotenki emmä tiä, se on semmonen jännä vyyhti

Jaakko: mä rupesin just miettii sitä et sehän vois tavallaan olla ilon aihe et tulee sellasia alueita jotka ei mee sen kielen sisään. et me voitais kulttuurina iloita siitä enemmän. mut kaikille on opetettu että se on ongelma. niinku et jos on joku maalaus ja on sillee et aa nää sanat ei riitäkään, et ne ei päästääkään sinne niin vois olla sillee et jes me löydettiin joku kielen ulkopuolinen asia, tai ei ulkopuolinen mut joku mikä monimutkistaa sen, pysäyttää kielen liikkeen

Maija: mut toi liittyy laajemmin taiteen arvostamiseen, sellasen tekemisen arvostamiseen, et mul ei ois mitään ongelmaa antaa sen eksistoida siellä jossakin sanojen ulkopuolella, se ois tosi ihanaa, ehkä opettamisessa se on eri asia, mut se liittyy sellaseen et miten pitää aina kommunikoida siitä mitä sä teet ja miks sil pitäis olla arvo ja miks jonku pitäis maksaa siit sulle ja miks sun pitäis saada vuokrata kallista työhuonetta ja..

Jaakko: must se liittyy tosi paljon kans sellaseen kiireellisyyteen, että vaikka ilmastokriisi on kiireellisempi, et on sellasia asioita joilla on sellanen selkee aihe, jotka on purettu auki, jotka on jonkun tietyn poliittisen konfliktin osasii, ne ajaa sellasta ohituskaistaa ohi, sellanen olo että meillä ei oo aikaa niille asioille mitkä tutkii jotain todellisuuden reunaa tai sellasta

Maija: mut jos siihen ei oo aikaa niin miks sit pitäis yrittää pelastaa sitä aikaa ja sitä elämää

Jaakko: niinpä, niinpä.. sehän on outoo

Maija: niin, se on tosi painostavaa, se on jotenki.. itsekin olen yrittänyt tosi paljon avata mun työskentelyä erilaisilla tavoilla, kokeillu erilaisia näppäriä tulokulmia, kokeillu kiertää sitä, koska mä oon kokenu et niin pitää tehdä, tai joku on sanonu et me tarvitaan nyt tällanen tai halunnu haastatella, et voiks sä kertoa nytte.. ja sit jotenki sitä ei tuu kauheen helposti sanottuu et emmä voi, koska sit siin tulee sellanen olo et no.. mitä.. et sä et siis pysty selittää sitä mitenkään, eli sen täytyy sit olla ihan täyttä bullshittia, mitä se voi osittain ollaki.. tai sillee mitä sitte? (naurua)

(...)

Jaakko: mä oon huomannu et mun mieli jotenki vastustaa aiheen rajaamista, et haluais olla vaan jotenki läsnä täs hetkessä, haluis pitää kokoajan auki sen et oikeesti vaik tänään kaikki voi muuttuu, et se tekeminen itessään vois kääntää sen valmiin.. siis mun ajattelun ympäri

Maija: mä luulen kans et maalaan sen takia paperille, mitä mä yritän välillä siis lopettaa, et ois aina mahdollista tehdä seuraavaks päiväks uudet teokset, vaik ei se oikeesti oo, mut se illuusio on tosi tärkeä, et kaiken voi muuttaa, voi olla joku ihan muu seuraavana päivänä

(...)

Maija: mä kävin hakee palapelin stockalta. ostin botticellin venuksen. sit se sano mulle se kassa et "eiku taidetta tekemään!" ja mä olin kauheen triggeröityny, olin sillee et ei! ei.. mut sit se oli jännä ku kylhän se on tosi tuttu se maalaus, mut en oo kattonu sitä kuitenkaan niin tarkkaan, se oli kiva tapa et teki sen palapelin, siis tosi läppä myöski, tehdä, mut se oli tosi kiinnostavaa, se on tosi hieno se maalaus, et tuli sellanen olo et saispa joskus tehtyä jotain mikä ois yhtä hienoa ku vaikka yks sellanen pala.. pelkästään ne palat oli tosi hienoja, tosi monet. mä oon miettiny sitä paperille maalausta ja miks.. ja et oon usein tosi tyytymätön siihen mitä saan tehtyy, ja tietysti se tyytymättömyys tarkoittaa sitä et mä jatkan, et teen lisää, teen uusia versioita tai, yritän tai jotain.. mut se liittyy myös maalaukseen, ehkä sen takii et niit on säilyny, et

on mahdollista vertailla johonki tommoseen, minkä on tehny useampien vuosien aikana joku työryhmä [renessanssimaalarien työpajat], ja et maailma on ollu ihan toisenlainen, kaikki on ihan toisenlaista, enkä mä ois voinu osallistua edes työryhmän jäsenenä siihen sillon.. tai no ehkä olisin, mutta hyvin epätodennäköisesti. oon alkanu miettii et jos mä lakkaan ajattelemasta et ne kuvat mitä teen on maalauksia, jos mä ajattelen et ne on vaikka piirustuksia, niin mun on helpompi suhtautua niihin. siinä että ajattelee et mä tuon nyt yhen tällasen mun tekemän jutun osaks tätä asiaa joka on maalaus.. siin on joku sellanen extra painolasti. et ei saavuta jotain. jos ajattelee et se on piirustus, vaikka oon tehny sen maaleilla, siis tottakai se on maalaus, niin siihen on helpompi suhtautua.

Jaakko: mä mietin et onkse kans et sillonku on ollu niit renessanssimaalauksia tai jotain aikasempia kuvantekemisen perinteitä et kuvia on vaan ollu tosi vähän. et ne on ollu aina ilahduttavia ja ihmeellisiä, et on joku tollanen iso immerssiivinen kuva jossa on syvyys, ja ei oo muuta vastaavaa. nyt taas tuntuu ku et on sellanen kuvatulva tai kuvauupumus, et maalauksen pitäis olla enemmän kuin kuva, tai sen pitäis olla jotenki lähtökohtasesti kriittinen, purkaa sitä kuvallisuutta, kommentoida sitä, et sil on tausta tollasena jotenkin.. kuva-iloitteluna, mut et se ei nyt voi ollakaan vaan iloinen.

Maija: tai joskus jos se on, niin siihen on tosi vaikee suhtautuu. vaikka se ois jonkun muun tekemä. ei mul oo tavallaa ongelmaa sen kaa et jos joku tekee sellasta, tai pystyy siihen, mut mä koen et mä en voi. enhän mä voi tietää tietysti et millanen prosessi se on niille ja et pystyyks ne hyväksymään niitä tekojaan tai silleen, mutta tuntuu et jotkut taiteilijat pystyy bailaamaan sitä tekemistään enemmän ja se on tavallaa kiva niille, mut mun mieli ei taivu sellaseen, et siel on aina jotain hankaluutta just tossa suhteessa

(...)

Jaakko: maalarius voi tuntuu sellaselta roolileikiltä, välillä on vaikee olla näkemättä muiden sellasta.. tai tietynlainen sellanen innostunu maalarius tuntuu esitykseltä, vaik sitä ei oo suunniteltu esitykseks, niin se tuntuu sellaselta vähän falskilta. mulle tulee sellanen olo et vaik mä tavallaan maalaan, tavallaa salaa iteltäni, et ajattelen et se ei oo maalausta, mut välillä havahdun siihen et teen sitä.. ja teen jotain vesivärimaalauksia kukista, sellasta harrastejuttua

(...)

Jaakko: maalaaminen on mulle epäongelmallista ja kivaa, mut se johtuu siitä että en nojaa siihen, en laita painoa sen maalari-identiteetin päälle.. ja oli yllätys et rupesin nyt kirjottamaan siitä..

(...)

Maija: mä ite joskus pari vuotta sitten mietin sitä et miks mä en tee maalauksia vaik digitaalisesti, miks mä en tekis, koska mul on ne välineet ja se on ihan kiinnostavaa, mut mä en pysty, ja oon vielä yrittäny, mut jotenki se ei onnistu.. mut eihän sen tarvii olla ongelma, mun ei tarvii tehdä niin, mut se kyl rajaa sitä et minkä takii mä maalaan, et se liittyy niihin asioihin jotka ei oo siel digitaalisessa maalaamisessa. sit voi miettiä sitä et tarviiks mun tehdä ongelmaa, mut jos mä kuitenkin haluun ja voin tehdä niin miks, jollain litkuilla, paperille

Jaakko: maalaus on jotenki sellanen paradoksi, et se on kaikista tunnistettavin taiteen muoto, et maalauksen voi heittää vaik roskalavalle tai kadulle ja kaikki kuitenkin tunnistaa et se on taidetta. mut sit on paljon taidetta jota ei voi poistaa galleriatilasta, koska se heti jotenki muuttuu tunnistamattomaks tai menettää ne taideteoksen raamit tai rajan, maalaus ehkä, ainaki sellanen pingotettu kangasmaalaus on oma raaminsa, et se ei tarvii silleen sitä taidekontekstia.. maalaus on sillee aika populääri, et ihmiset osaa jotenki kattoo niitä ja haluu niitä kotiinsa, ja kaupalliset galleriat haluu suomessa edustaa just niitä maalareita, mut samaan aikaan on sellanen olo et nykytaiteen diskurssissa maalaus on jotenki tosi vaiettu ja kadonnu, näkymätön. yritin myös löytää jotain uutta, suomenkielisiä isoi analyttisii tekstei siit maalauksesta mitä tehään ja sellasia jotenki ei oo. maalarit ei tuota niitä ja myöskään kriitikot tai tutkijat ei tuota niitä..

Maija: ja suomes viel tehään tosi paljon maalausta, et luulis et niit tekstejä ois, mut ei oo.. ehkä niit nolottaa niit kriitikoita, sehän on vähän epäilyttävää.. on helpompi kirjottaa taiteesta joka käsittelee jotain, mitä säki voit sit käsitellä.

Jaakko: ongelmana on varmaan se et taiteen kirjottamises ja analysoinnissa on yritetty päästä siit subjektiivisesta esteettisestä kokemuksesta pois, et maalaamisesta ei jää sit ehkä hirveesti kirjoitettavaa

Maija: no eipä niin.. tai tota sä et voi poistaa siitä

Jaakko: jos vaikka vallanteoriat on se kehys, niin on helpompi kirjottaa vaik siitä et miten joku Helsinki-biennaali epäonnistuu ekologisissa pyrkimyksissään ku kirjottaa siitä et miltä tuntuu et joku keltanen oli nyt tossa jännitteisellä pinnalla.. ja on kiinnostavaa ku oon yrittäny kirjottaa tota opinnäytettä sillee et en kirjottais vaan rakenteista kokoajan, vallasta ja omasta turhautumisesta, vaan yrittäisin kirjottaa väreistä tai omasta kokemuksista tai kirjoittamisen tai kuvantekemisen hetkistä, mut on niin vaikeeta keskittyä siihen, koska muut asiat on niin paljon voimakkaammin ja korostuneemmin läsnä täs hetkessä

Maija: mut se voi ollakin niin et on ollu vaan tosi pieniä taskuja ajassa millon sellanen on ollu mahdollista, maalauksen sisältöihin ja väreihin ja estetiikkaan ja taitoon ja siihen ilmaisuun on voitu keskittyä, ja muina aikoina se on aina liian kytköksissä johonki polttavaan tilanteeseen, josta ei voi irrottautua

(...)

Jaakko: mun piti viel kysyy tosta ku teet tolla airbrushilla, tai sillee et ei tavallaa kosketa sitä paperii..

Maija: niin mä teen sillä vaan osittain, mut siis se ei oo yleensä kauheen selvää et mikä on tehty milläkin tavalla. mä haluisin tehdä vähemmän sillä, koska se on must vähän semmonen.. tai sanotaan et mä voin tehdä sillä jos se ei näytä silt et se on tehty airbrushilla. must tuntuu et mul on sellanen, et on aina ollu niin vaikee suhde siihen maalaamiseen, et niin erilaiset asiat on kiinnostanu mua ku mitkä oli sillee tärkeeks koettua maalausdiskurssia silloinku mä oon opiskellu.. et mun on pitäny perustella sitä et miks mä maalaan.. siin on ollu jotain sellasta et mä oon väkisin ajautunu sellaseen käsitetaiteen ja maalauksen sekamelskaan, silloin aluks ku oon alkanu tehdä sitä. siit ehkä tulee se et ei koske siihen, et se maalaus syntyis niinku itsestään, se voi olla vastareaktio sellaseen maalauksen tosi niinku sensuelliin.. sellaseen maalauksen kanssa olemiseen ja maalin hypistelyyn ja kosketteluun, et se on jotain sellasta melkein syötävää ja herkullista, et se on joku semmone et on halunnu mennä mahdollisimman kauas siitä, et toivois et sen maalauksen maalais joku kone, et vois viedä jonku pohjan johonki automaalaamoon lattialle ja olla silleen et no maalatkaa tohon.. ja siis mä en pidä sitä mitenkää kauheen hedelmällisenä. se ei oo välttämättä must kauheen hyvä idea.. koska se läsnäolo on kuitenkin aika tärkeä osa sitä mulle, mikä liittyy mulla enemmän siihen et millaset ne mittasuhteet on siinä teoksessa, ei niin paljon siihen et se läsnäolo ois siin siveltimenjäljessä.. toi airbrushi on ehkä mulle sellasessa transitiossa, se on ollu nopee tapa tehdä mikä on mulle tärkeetä, mut

haluisin tavallaa oppii siit vähän pois, pikkuhiljaa, tai et jotain muuta tulis siihen tilalle, sanotaan näin.

Jaakko: mietin jotenki sitä ku sillon ku olin koulussa niin oli tosi paljon sellast et on sellanen joku autenttinen maalausjälki ja mul ei ollu sitä..

Maija: niin, ei mullakaan

Jaakko: et mä en oo autenttinen ihminen, en voinu sen takii maalata autenttisesti. mietin just sitä et onks se tavallaa.. tai et ei haluu koskee sil siveltimellä koska se on epärehellistä, tai liian autenttista, tai jotain.. huomaan et mua ahistaa se sen siveltimen ja sen autenttisen suhde toisiinsa

Maija: mun mielest se on hämmentävää se vanha mestari -tyylinen levittely. koska miks sä tekisit niin? kyseenalastamatta sitä mitenkään? miks se on se autenttinen tapa? miksei se et mä teippaan rajat ja levitän mahdollisimman tasasesti jonku maalin johonki, et miks se on vähemmän. ne on valintoja. sehän on meiän rakentama rakennelma et miks tää toinen on.. tää värisevä-väri-värähtely, et miks se on se tapa tehdä ja miks se sellanen vaik superflätti ei oo. tai miks ne pitää vastakkainasetella? tai miks sulle pitää sanoo et joku on ei-autenttinen, toi on tosi huvittavaa myöski. mulle on aina sanottu et mun piirustusjälki on, et siin on jotain tosi persoonallista, ja sit just et mä en osaa maalata (naurua). tai on sanottu et jos sä teet tollasii niin tee ees paremmin ku ne sun esikuvat (naurua).

(...)

(Lokit kirkuvat ulkona)

Maija: niil on siis pesä tuolla.. mä en tiää.. mä voin laittaa ton oven kiinni mut tänne tulee tosi huono ilma..

Jaakko: ehkä ne hiljenee itestään vielä

Maija: niil on aina tuol samas paikas pesä, tää on toinen kerta ku ne yrittää tänä vuonna, se epäonnistu se eka pesintö ku tos oli kattoremontti.. sit ne puolustaa noita.. tos on noit harakoita jotka yrittää käydä syömässä ne.. sit ne puolustaa

Jaakko: antaa olla, kyl tost nauhotuksesta varmaan jotenki kuulee..